

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) informē, ka tirgus uzraudzības ietvaros, sadarbojoties ar VID Muitas pārvaldi, turpmāk pastiprināti tiks pārbaudīta importēto preču atbilstība ekodizaina un energomarķējuma prasībām.

PTAC atgādina, ka līdz šim vislielākā uzmanība tika pievērsta elektropreču atbilstībai iekārtu elektromagnētiskās saderības noteikumiem, elektrodrošības noteikumiem un bīstamo ķīmisko vielu lietošanas ierobežojumiem. Sākot ar 2021. gadu, papildus tiks vērtēta arī iekārtu dokumentu atbilstība *Ekodizaina Direktīvai 2009/125/EK*¹, kas pārņemta *Ministru Kabineta noteikumos Nr. 941*², un *Energomarķējuma Regulai 2017/1369*³.

Ekodizains ir sistemātiska metode, ar ko tiesību aktos tiek noteiktas vides prasības, kas jāņem vērā produkta projektēšanas procesā. Galvenais ekodizaina nolūks ir izstrādāt preces, kas veicina ilgtspējību, samazinot produktu ietekmi uz vidi visa tā aprites cikla laikā un ņemot vērā arī citas prasības, piemēram, energoefektivitātes, funkcionalitātes, kvalitātes un drošuma. Savukārt energomarķējums kalpo kā indikators, ar kura palīdzību patērētājam tiek sniegta informācija par to, cik vidēji ierīce gada laikā patērē elektroenerģiju un citus būtiskus resursus.

Šobrīd ekodizaina un energomarķējuma prasības piemērojamas šādām iekārtām:

- cirkulācijas sūkņi,
- datori un serveri,
- trauku mazgājamās mašīnas,
- mājssaimniecības cepeškrāsnis, plīts virsmas un tvaika nosūcēji,
- elektromotori,
- ventilācijas iekārtas,
- sildīšanas un dzesēšanas iekārtas (gaisa kondicionētāji, telpu sildītāji, apkures iekārtas u.c.),
- apgaismes ierīces,
- barošanas bloki,
- aukstumiekārtas (ledusskapji),
- televizori un to papildierīces,
- transformatori,
- putekļu sūcēji,
- veļas mazgājamās mašīnas,
- veļas žāvējamās mašīnas,
- sūkņi,
- metināšanas iekārtas,

kā arī ir atsevišķas prasības ierīču “gaidīšanas” un “miega” režīmiem.

PTAC vērš uzmanību, ka ekodizaina un energomarķējuma normatīvo aktu apkopojums ir atrodams PTAC mājaslapā <https://www.ptac.gov.lv/lv/specifiska-likumdosana-k>.

PTAC atgādina, ka saskaņā ar *Noteikumu Nr. 941* II. nodaļas prasībām, ja ražotājs neveic komercdarbību Eiropas Savienībā un tam Eiropas Savienībā nav pilnvarotā pārstāvja, preces importētāja pienākums ir:

- nodrošināt, lai prece, kura Eiropas Savienības tirgū ir piedāvāta vai nodota lietošanā, atbilstu īstenošanas pasākumam un šo noteikumu prasībām;
- nodrošināt EK atbilstības deklarācijas un tehniskās dokumentācijas pieejamību.

Savukārt saskaņā ar *Regulas Nr. 2017/1369* 3. pantu un attiecīgajiem deleģētajiem aktiem piegādātajam (ražotājam/importētājam vai pilnvarotajam pārstāvim) tirgū laistajai iekārtai bez

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Direktīva 2009/125/EK, ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem

² Ministru Kabineta 2011. gada 6. decembra noteikumi Nr. 941 *Noteikumi par ekodizaina prasībām ar enerģiju saistītām precēm (produktiem)*

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 4. jūlija Regula (ES) 2017/1369, ar ko izveido energomarķējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES

maksas jāpievieno precīzi drukāti marķējumi un ražojuma informācijas lapas. Papildus iepriekš minētajam precei jābūt pieejamajai tehniskajai dokumentācijai, proti, dokumentācijai, kas ir pietiekama, lai tirgus uzraudzības iestāde varētu pārbaudīt ražojuma energomarķējumā un informācijas lapā norādītās informācijas patiesumu, piemēram, testēšanas pārskati vai līdzīgi tehniski pierādījumi.

Turklāt no 2019. gada 1. janvāra piegādātājam (ražotājam vai importētājam) informācija par visiem jaunajiem produktiem, uz kuriem attiecas energomarķējuma prasības un kas tiek laisti tirgū Eiropas Savienībā, ir jāievada Energomarķējuma produktu datubāzē EPREL (*European Product Database for Energy Labelling*). Produkti, kas laisti tirgū no 2017. gada 1. augusta līdz 2019. gada 1. janvārim, bija jāreģistrē EPREL līdz 2019. gada 1. jūlijam, savukārt informācijas ievietošana datubāzē par vecākiem produktiem (laisti tirgū līdz 2017.gada 1.augustam) ir brīvprātīga.

Līdz ar to, pirms preču importēšanas aicinām pārlicināties vai preces, nepieciešamības gadījumā ir nodrošinātas ar:

- atbilstības deklarāciju un CE zīmi, tehnisko dokumentāciju, kas apliecina atbilstības novērtēšanas veikšanu saskaņā ar izvirzītajām ekodizaina prasībām;
- energomarķējumu, produktu informācijas lapu un dokumentāciju, kas apliecina sniegtās informācijas patiesumu saskaņā ar izvirzītajām energomarķējuma prasībām;
- informāciju par preču reģistrāciju EPREL datu bāzē.